

Bydgoszcz, dnia 9 marca 2021 r.

WOP.6401.4.31.2021.HK

Według rozdzielnika

W ostatnim czasie wzrasta liczba doniesień na temat sytuacji niebezpiecznych z udziałem wilka *Canis Lupus*. Obserwuje się wzrost liczebności gatunku i zasięgu występowania, przez co coraz częściej dochodzi do bezpośredniego kontaktu wilków z ludźmi, również na terenach, na których od dawna nie był widywany. Uwzględniając dotychczasową ilość zdarzeń spotkania na linii człowiek – wilk zjawisko to ma charakter incydentalny i na tej podstawie nie należy podsycać negatywnych emocji. Te incydenty są bardzo często nagłaśniane przez media, choć nie zawsze ten rozgłos jest adekwatny do stopnia zagrożenia. Oczywiście wszystkie niebezpieczne zdarzenia z udziałem wilków winny wymagać wyjaśnienia, a przede wszystkim natychmiastowej i zdecydowanej reakcji.

Najczęściej obserwujemy sytuacje, gdzie wilki nie wykazują lęku przed człowiekiem, pojawiając się w pobliżu zabudowań. Przynajmniej część z tych wilków może być chora (np. świerzby) oraz mogą się zdarzać hybrydy wilka z psem. Również część tych zdarzeń może być powodowana przez wałęsające się, dziczące psy. W związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy uprzejmie informuje, co następuje.

Na wstępie należy wyjaśnić, że Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy posiada kompetencje określone w art. 13 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2021r. , poz. 247 ze zm.), a także jako organ administracji działa na podstawie i w granicach przepisów prawa, zgodnie z art.7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. oraz art. 6 i art.19 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 ze zm.).

W kontekście podejmowania działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa publicznego należy podkreślić, iż zgodnie z art.7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.) stanowią one właściwość gminy w ramach realizowanych zadań własnych. Uwzględniając powyższą dyspozycję prawną potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy spoczywa w głównej

mierze na samorządzie. Należy również zauważyć, że na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 1856 ze zm.), stworzono w Polsce system zarządzania kryzysowego, który działa na każdym szczeblu działania administracji publicznej poczynając od szczebla centralnego poprzez wojewódzki, powiatowy, a na szczeblu gminnym kończąc. Biorąc powyższe pod uwagę należy podkreślić, że zapewnienie bezpieczeństwa ludności lokalnej należy do zadań własnych gminy, nie zaś do resortu środowiska.

Wilk jest drapieżnikiem, a jego naturalną ofiarą są w większości dzikie zwierzęta kopytne. Ponieważ bardzo często pastwiska zwierząt gospodarskich znajdują się w obrębie terytoriów wilków, stąd ataki na zwierzęta gospodarskie mają charakter oportunistyczny. Analizując problem szkód wyrządzonych przez wilka należy podkreślić, że podstawową formą ochrony dobytku przed szkodami jest jego zabezpieczenie. Również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 28 września 2015 r. (sygn. akt K 20/14) stwierdził, iż *„Obowiązkiem właściciela jest dbałość o swój majątek i podejmowanie starań w celu jego ochrony. Właściciel przewidując możliwość wyrządzenia szkody przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową, w pierwszej kolejności sam powinien podjąć stosowne czynności, zmierzające do uniknięcia szkody lub minimalizowania jej rozmiarów.”* Dotyczy to również konieczności zapewnienia opieki nad domowymi psami. Należy podkreślić, że właściciele psów obowiązują zakaz ich puszczenia bez możliwości kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna, a także zakaz puszczenia psów luzem w lesie.

Zasadne jest również podjęcie działań przez gminy i ich mieszkańców w celu zabezpieczenia pojemników na odpady przed dostępem dziko żyjących zwierząt w obszarach, w których bytują wilki. Ważne jest także aby gminy monitorowały, czy na ich terenie nie funkcjonują nęciska dla zwierząt drapieżnych jak również szybkiego i właściwego reagowania na tego typu sytuacje.

Z uwagi na znaczenie zagrożeń na linii człowiek – wilk, możliwe jest uzyskanie fachowej pomocy, dotyczącej sposobów zabezpieczenia przed szkodami wyrządzonymi przez wilki, jak również finansowe wsparcie dla tych działań. Jedną z prostych, a jednocześnie bardzo skutecznych metod zabezpieczenia zwierząt gospodarskich przed atakami wilków jest stosowanie fladr, czyli linek lub taśm z przymocowanymi kawałkami materiału najczęściej w jaskrawych kolorach, którymi ograda się teren. Prawidłowo zamontowane fladry kształtują barierę behawioralną dla wilka, co potwierdzają dotychczasowe doświadczenia. Istnieje możliwość nieodpłatnego przekazania praw własności fladr przez tut. Organ.

W związku z tym osoby, których zwierzęta gospodarskie narażone są na ataki wilków, mogą się zgłaszać do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, w celu otrzymania ww. zabezpieczeń.

Ponadto dostępne są publikacje zawierające informacje na temat sposobów zabezpieczania przed szkodami wyrządzanymi przez wilka. Zalecaną publikacją o tej tematyce jest „Poradnik ochrony zwierząt hodowlanych przed wilkami” (S. Nowak, R. W. Mysłajek), opracowany przez Stowarzyszenie dla Natury „Wilk”, którego wersja elektroniczna dostępna jest pod adresem internetowym: http://www.polskiwilk.org.pl/download/2016_Poradnik_ochr_zwierz_hod.pdf

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody istnieje możliwość uzyskania zezwolenia na odstępstwa od zakazów wobec wilka w zakresie umyślnego płoszenia czy zabijania w celu wyeliminowania powodowanego zagrożenia. Zezwolenia takie mogą być wydawane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli wnioskowane działania nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony gatunków chronionych oraz przy spełnieniu jednej z przesłanek indywidualnych jak na przykład ograniczenie poważnych szkód w mieniu, czy zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa powszechnego. W przypadku, gdy zagrożenie jest realne oraz gdy spełnione są wszystkie przesłanki niezbędne do wydania zezwolenia, nie ma przeciwwskazań, aby takie zezwolenie uzyskać. Należy zaznaczyć, że zezwolenia są wydawane wyłącznie na wniosek podmiotu zainteresowanego uzyskaniem stosownego odstępstwa – w przypadku ograniczenia szkód powinna to być osoba poszkodowana lub władze wykonawcze gminy.

Wniosek na odstępstwa od zakazów względem gatunków objętych ochroną (w tym wilka) na podstawie art. 56 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody, zawierać powinien:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) cel wykonania wnioskowanych czynności;
- 3) opis czynności, na którą może być wydane zezwolenie;
- 4) nazwę gatunku lub gatunków, których będą dotyczyły działania, w języku łacińskim i polskim, jeżeli polska nazwa istnieje;
- 5) liczbę lub ilość osobników, których dotyczy wniosek, o ile jest to możliwe do ustalenia;
- 6) wskazanie sposobu, metody i stosowanych urządzeń do chwytania, odławiania lub zabijania zwierząt albo sposobu zbioru roślin i grzybów lub sposobu wykonania innych czynności, na które może być wydane zezwolenie, a także miejsca i czasu wykonania czynności oraz wynikających z tego zagrożeń;
- 7) wskazanie podmiotu, który będzie chwycił lub zabijał zwierzęta.

Należy przy tym zaznaczyć, że w przypadku wniosków, w szczególności na odstępstwo od zakazu umyślnego zabijania, zagrożenie stwarzane przez zwierzę powinno być dokładnie udokumentowane (zdjęcia, notatki służbowe itp.).

W przypadku, gdy przyczyną wydania zezwolenia jest konieczność ograniczenia poważnych szkód, we wniosku należy wskazać w jaki sposób na danym terenie zabezpieczane są hodowle (w szczególności te, na których powstają szkody), czy mieszkańcy zwracali się w ostatnich latach do właściwych regionalnych dyrekcji ochrony środowiska o pomoc w zakresie zabezpieczania mienia, jak również jakie zostały odnotowane szkody wraz z informacją, czy zostały one zgłoszone do regionalnego dyrektora ochrony środowiska (do wniosku warto również dołączyć protokoły z szacowania szkód oraz w przypadku nie ubiegania się o odszkodowanie podać przyczyny takiej decyzji).

W przypadku, gdy podstawą zezwolenia miałyby być wyeliminowania zagrożenia dla życia ludzi należy opisać zachowania wnioskowanego do ostrzału osobnika, a do wniosku dołączyć wszelkie posiadane dokumenty świadczące o istnieniu zagrożenia, tj. notatki służbowe z wizji terenowych, ze zgłoszeń telefonicznych, korespondencję, dokumentację fotograficzną itp.

Należy przy tym podkreślić, że kompletność wniosku ma bezpośrednie przełożenie na czas, w którym możliwe jest wydanie stosownego zezwolenia.

Zasadnym jest również podkreślenie, że w sytuacjach nagłych, wymagających natychmiastowej interwencji, tj. zagrażających życiu bądź zdrowiu ludzi lub zwierząt, kiedy obiektywnie wniosek nie może być załatwiony w formie pisemnej, ww. decyzje mogą być wydane ustnie (art. 14 § 2 kpa), po rozpatrzeniu wniosku złożonego drogą telefoniczną. W tym celu należy skontaktować się telefonicznie z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska, pod numery telefonów podane na stronie internetowej urzędu lub Ministerstwa Środowiska (gdy zdarzenie ma miejsce na terenie parku narodowego). Po wydaniu decyzji ustnej następuje spisanie protokołu, który może zostać wysłany do wnioskującego, jako potwierdzenie wydania zezwolenia. Należy przy tym zauważyć, że decyzja ustna ma taką samą wagę jak pisemna. Niemniej jednak trzeba pamiętać, że w administracji istnieje zasada pisemności, zgodnie z którą sprawy powinny być załatwiane co do zasady pisemnie. Dlatego też decyzja ustna winna być stosowana wyłącznie w sytuacjach wyjątkowo pilnych.

W odpowiedzi o szeroko pojętą edukację, zarówno mieszkańców jak i pracowników samorządów, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w II kwartale 2021 r. planuje przeprowadzić szkolenia on-line z przedstawicielami gmin na temat potencjalnych

sytuacji z udziałem wilka. W związku z tym prosimy osoby zainteresowane o kontakt telefoniczny lub e-mail z pracownikami RDOŚ do dnia 16 marca 2021 r.

Osoba do kontaktu w sprawie organizacji szkolenia:

- Hanna Klonowska tel.: 52 506 56 66 wew. 6072 tel. kom: 512 020 746, e-mail:
hanna.klonowska.bydgoszcz@rdos.gov.pl

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W BYDGOSZCZY

Szymon Kosmański